

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า กรณีการจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในราคาต่ำกว่าราคาต้นทุนผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ระหว่าง	บริษัท ป.	ผู้ร้อง
	บริษัท น.	ผู้ถูกร้อง

ข้อร้องเรียน

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดขอนแก่น ได้มีหนังสือลงวันที่ 31 ตุลาคม 2562 ขอส่งเรื่องร้องทุกข์จากผู้ร้องที่ขอปกปิดชื่อ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องจำหน่ายโทรศัพท์มือถือด้วยวิธีการเผยแพร่วีดิโอสด (LIVE) ผ่านเพจ “อ.” บนสื่อสังคมออนไลน์ (facebook) โดยจำหน่ายโทรศัพท์มือถือทุกรุ่นในราคาที่ต่ำกว่าราคาแนะนำที่ตัวแทนจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่กำหนด ตั้งแต่ช่วงเดือนกรกฎาคม 2559 ถึงช่วงเดือนกรกฎาคม 2562 รวมเป็นเวลา 3 ปี โดยประมาณ การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงของฝ่ายแสวงหาข้อเท็จจริงทั่วไป ในส่วนของผู้ร้องรับฟังได้ว่า ผู้ร้องประกอบธุรกิจจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้แก่ประชาชนทั่วไป ชื่อร้าน ล. ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ร้องอ้างว่าได้รับผลกระทบจากการที่ผู้ถูกร้องจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ด้วยวิธีการเผยแพร่วีดิโอสด (LIVE) ผ่านเพจ “อ.” ในราคา 5,900 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาของบริษัทผู้ผลิตแนะนำคือราคา 7,900 บาท โดยผู้ร้องซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นดังกล่าวราคา 6,600 บาท จึงเห็นว่าผู้ถูกร้องจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ในราคาที่ต่ำกว่าราคาต้นทุน

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงของฝ่ายแสวงหาข้อเท็จจริงทั่วไป ในส่วนของผู้ถูกร้องรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าหลายประเภท ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์เสริมโทรศัพท์เคลื่อนที่ และสินค้าอุปโภคบริโภค โดยในส่วนของโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น ผู้ถูกร้องจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่หลายตรา ทั้งที่เป็นตราสากล เช่น ไอโฟน หัวเหว่ย ซัมซุง เป็นต้น และตราสินค้าของผู้ประกอบการในไทย (House Brand) เช่น L – Max หรือ Ovana เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่ผู้ถูกร้องจะสั่งซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นตราสินค้าของผู้ประกอบการในไทยมากกว่าตราสากล เนื่องจากราคาไม่สูงมาก และสามารถจำหน่ายได้ง่ายกว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นตราสากล อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องรับซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อมาจำหน่ายจากผู้ค้าหลายประเภท ทั้งบริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตัวแทนจำหน่าย (Dealer) พนักงานขายของบริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Sale) และประชาชนทั่วไป

โดยเมื่อซื้อมาแล้วจะจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ดังกล่าวใน 2 ช่องทางหลัก คือ หน้าร้านของผู้ถูกร้อง และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเพจเฟซบุ๊ก อ. ในลักษณะการขายปลีกซึ่งผู้ถูกร้องสามารถจัดส่งสินค้าให้กับผู้ซื้อได้ทั่วประเทศ แต่ทั้งนี้การจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่มียอดการสั่งซื้อจากภาคใต้มากที่สุด

ในการจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจะกำหนดราคาจำหน่ายสูงกว่าต้นทุนประมาณ 200 – 300 บาท ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาทางบริษัทผู้ผลิตแนะนำ โดยราคาที่แนะนำนั้นทางบริษัทผู้ผลิตมิได้บังคับว่าต้องขายราคานี้ ผู้ถูกร้องจึงสามารถขายต่ำกว่าราคาที่แนะนำได้ และผู้ถูกร้องยังคิดค่าจัดส่งแบบเหมาจ่ายจากผู้สั่งซื้อ ครั้งละ 150 บาท สำหรับการจำหน่ายผ่านช่องทางเพจเฟซบุ๊ก “อ.” ทั้งนี้เนื่องจากผู้ถูกร้องได้ซื้ออาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบการแล้ว จึงทำให้สามารถจำหน่ายได้ในราคาถูกลงกว่าผู้ค้ารายอื่นที่ยังมีภาระค่าเช่าสถานที่ประกอบการ อีกทั้งผู้ถูกร้องยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายเป็นประจำทุกวันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพจเฟซบุ๊ก “อ.” โดยมีการกำหนดแผนการจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในแต่ละวัน ประมาณ 5 – 6 รุ่น ซึ่งมีผู้สนใจติดตามประมาณ 1.3 ล้านคน และมีผู้เข้ามาจองสินค้าในระหว่างการแพร่ภาพสดประมาณ 100 – 300 คนต่อครั้ง ดังนั้นผู้ถูกร้องจึงสามารถจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์เสริมมือถือได้ประมาณ 2,000 ชิ้นต่อวัน สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i (สินค้าที่ถูกร้องเรียน) ผู้ถูกร้องซื้อจาก บริษัท ย. เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2562 จำนวน 75 เครื่อง ในราคาเครื่องละ 5,500 บาท และจำหน่ายในราคา 5,704 บาท และ 5,900 บาท โดยข้อมูลรายได้ที่ผู้ถูกร้องแจ้งต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในปี 2561 เป็นจำนวน xxx,xxx,xxx.xx บาท

ส่วนข้อเท็จจริงจากการสืบค้นข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของฝ่ายแสวงหาข้อเท็จจริงทั่วไปปรากฏว่า ราคาโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ที่ร้านค้าอื่น ๆ จำหน่าย มีดังนี้ ร้าน ซ. จำหน่ายผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ราคา 5,830 บาท ร้าน ม. จำหน่ายผ่านเว็บไซต์ Shopee ราคา 5,800 บาท ร้าน ด. จำหน่ายผ่านเว็บไซต์ www.headdaddy.com ราคา 4,790 บาท ร้าน พ. จำหน่ายผ่านเว็บไซต์ JD Central ราคา 5,994 บาท และร้าน ว. จำหน่ายผ่านเว็บไซต์ www.vivo.com ราคา 7,990 บาท

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

1. ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาด และใช้อำนาจเหนือตลาดในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หรือไม่
2. ผู้ถูกร้องกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หรือไม่

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็นประการแรก คือ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาด และใช้อำนาจเหนือตลาดในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หรือไม่

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจรายหนึ่งหรือหลายรายในตลาดใดตลาดหนึ่งซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายเกินกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยให้นำปัจจัยสภาพการแข่งขันของตลาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แล้วแต่กรณี มาประกอบการพิจารณา” ประกอบกับประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่องหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2561 กำหนดส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายของผู้ประกอบธุรกิจที่ถือว่าอยู่ในเกณฑ์เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ดังต่อไปนี้ 1. ผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป 2. ผู้ประกอบธุรกิจสามรายแรก ในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง ที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมารวมกันตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบห้าขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาแต่ละรายตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป ยกเว้นผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งที่มีส่วนแบ่งตลาดในปีที่ผ่านมาต่ำกว่าร้อยละสิบ

ในการพิจารณาว่าผู้ประกอบการรายใดเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดหรือไม่ ต้องพิจารณาจากตลาดสินค้า (Product Market) และตลาดภูมิศาสตร์ (Geographic Market) ก่อน เป็นเบื้องต้นเพื่อกำหนดขอบเขตตลาด หลังจากนั้นนำรายได้ของผู้ประกอบธุรกิจเป้าหมายมาพิจารณาต่อว่า ในขอบเขตตลาดดังกล่าว มีรายได้เกินเกณฑ์เป็นจำนวนหนึ่งพันล้านบาทตามที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากำหนดหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องถูกร้องว่าได้มีการขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำกว่าราคาทุนเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2562 ดังนั้น การพิจารณาส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ถูกร้องจึงต้องพิจารณาส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขาย ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งในข้อนี้ สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้รวบรวมข้อเท็จจริงแล้วพบว่า ผู้ถูกร้องมียอดเงินขายของทั้งกิจการที่แจ้งต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน xxx,xxx,xxx.xx บาท ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2561 ผู้ถูกร้องมียอดเงินขายต่ำกว่าหนึ่งพันล้านบาท จึงมิได้เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาดตามความในพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มาตรา 5 ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2561 โดยไม่ต้องพิเคราะห์ถึงตลาดสินค้า (Product Market) ตลาดทางภูมิศาสตร์ (Geographic Market) และส่วนแบ่งตลาดของผู้ถูกร้องอีก และเมื่อผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด จึงไม่ต้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องใช้อำนาจเหนือตลาดในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หรือไม่ อีกต่อไป

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเป็นประการต่อมา คือ ผู้ถูกร้องกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หรือไม่

ในข้อนี้ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มาตรา 57 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบการกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) กีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม” ประกอบกับประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2561 ข้อ 8 กำหนดว่า “การกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม คือ การกีดกันผู้ประกอบการรายอื่น โดยการกำหนดราคาสินค้า ปริมาณสินค้า หรือวิธีการทางการค้าอื่น ๆ ในการผลิต ซื้อมาจำหน่ายของผู้ประกอบการโดยมีการกระทำในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) กำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการต่ำกว่าอย่างไม่เป็นธรรม” ซึ่งกรณีนี้คือการจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ต่ำกว่าราคาทุน ซึ่งเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ผู้ถูกร้องสั่งซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i จากบริษัท ย. จำนวน 75 เครื่อง ราคาหน่วยละ 5,500 บาท รวมเป็นเงิน 412,500 บาท ปรากฏพยานหลักฐานตามบิลเงินสด/ใบกำกับภาษี ที่บริษัท ย. ออกให้แก่ผู้ถูกร้องและผู้ถูกร้องจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ดังกล่าวในราคา 5,900 บาท และ 5,704 บาท ปรากฏพยานหลักฐานตามบิลเงินสด/ใบกำกับภาษี ซึ่งผู้ถูกร้องออกให้แก่ลูกค้าทั้งสองราย โดยการขายที่ราคาดังกล่าวผู้ถูกร้องจะมีกำไรที่ 204 บาท และ 400 บาท ตามลำดับ อันแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้อง มิได้มีการกำหนดราคาจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุน การกระทำดังกล่าวจึงมิได้เป็นการกำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการต่ำกว่าอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นการกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. 2561 ข้อ 8

อีกทั้งความปรากฏว่าราคาจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ที่ร้านค้าอื่น ๆ จำหน่าย อาทิ ร้าน ช. จำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ราคา 5,830 บาท ร้าน ม. จำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ผ่านเว็บไซต์ Shopee ราคา 5,800 บาท ร้าน ด. จำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ผ่านเว็บไซต์ www.headdaddy.com ราคา 4,790 บาท ร้าน พ. จำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i ผ่านเว็บไซต์ JD Central ราคา 5,994 บาท มีราคาใกล้เคียงกับที่ผู้ถูกร้องจำหน่าย ซึ่งโดยปกติของผู้ประกอบการย่อมต้องการแสวงหากำไร จึงพออนุมานได้ว่าราคาโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ผู้ประกอบการรายอื่นจำหน่าย เป็นราคาจำหน่ายที่มีกำไรรวมอยู่ด้วยแล้ว มิได้มีการขายต่ำกว่าต้นทุน จึงถือเป็นหลักฐานสนับสนุนเพิ่มเติมได้ว่า ราคาที่ผู้ถูกร้องจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่มิได้มีการกำหนดราคาจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุนแต่อย่างใด

นอกจากนี้สาเหตุที่ผู้ร้องสามารถจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ในราคาที่สูงกว่าต้นทุนเล็กน้อย กล่าวคือเพียง 200 ถึง 400 บาท นั้น เป็นผลจากการที่ผู้ร้องไม่มีต้นทุนค่าเช่าสถานที่เนื่องจากสถานที่ประกอบการเป็นสถานที่ของตนเอง มีการสั่งสินค้ามาขายในปริมาณมากทำให้ได้สินค้าในราคาต้นทุนต่ำ มีช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งทางหน้าร้านและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเพจเฟซบุ๊ก อ. จึงทำให้มีฐานลูกค้าทั่วประเทศและส่งผลให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้ง่ายในจำนวนมาก แม้จะคิดกำไรต่อหน่วยได้ในปริมาณน้อยแต่เน้นขายให้ได้จำนวนมาก

เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งหมดที่ฝ่ายแสวงหาข้อเท็จจริงทั่วไปได้จากผู้ร้อง และจากการสืบสวนด้วยตนเอง ประกอบกับที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำกว่าราคาทุน ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ โดยมีได้แสดงพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบ นั้น กรณีนี้ยังไม่อาจถือได้ว่าการที่ผู้ร้องจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ตรา VIVO รุ่น V11i และโทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นอื่น ๆ ต่ำกว่าราคาที่บริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์เคลื่อนที่แนะนำแต่มีได้จำหน่ายต่ำกว่าราคาต้นทุน เป็นการกำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการต่ำอย่างไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นการกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 และการกระทำของผู้ร้องถือมิได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 จึงให้ยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ร้องทราบผลการพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
24 พฤศจิกายน 2562